СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 74. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 16-го квітня 1946. No. 74. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, April 16, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗАПОВІДАЮТЬ РОЗЛОМ МІЖ ДЕМОКРАТИЧНОЮ ПАРТІЄЮ І КОМІТЕТОМ ПОЛІТИЧНОЇ АКЦІЇ

Голова Краевого Демократичного Комітету, головний поштмайстер Роберт Ганеґан починає холодно відноситися до Комітету Політичної Акції Конгресу Промислових Організацій СІО. Такий розбрат може принести поважні зміни при осінніх виборах. Тому, що Комітет Політнчої Акції має вплив на ліві елементи, він може потягнути за собою і так звану Американську Партію Праці, яка має силу в Ню Йорку.

Водночас пізнати, що Американська Федерація Праці починає схилюватися до Републиканської Партії і її юнії заповідають, що вони підтримують теперішнього ґубернатора стейту Ню Йорк, Тамеса Ф. Дюія при поновних виборах.

ВИЗНАЧУЮТЬ ГРАНИЦЮ ДЛЯ АТОМОВОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ НА БІКІНІ

Команда армії й маринарки не хоче ризикувати з людським життям вчасі проектованого експерименту з атомовою бомбою на острові Бікіні на Тихому океані. У цьому експерименті має взяти участь 37,000 людей. В тій цили команди поробили далекойдучі пляни остродности, оперті на досвіді з першого вибуху бомби в Ню Мексику. Має бути придумана полоса у промінню 20 миль, поза яку ніхто не буде міг зблизитися до осередку експерименту на острові Бікіні. Навіть кораблям не буде дозволено підїхати ближче до Бікіні ніж на 10 миль.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРЕДСТАВНИКІВ МОСКВОЮ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ У ВАШИНҐТОНІ

В середу й четвер, 10 і 11 [illegible] у Вашингтоні ,в готелі Ролі, конференція представників поневолених червоною Москвою народів середущої і східної Европи. Ця конференція була продовженням нарад орґанізації, отвореної в Пітсбургу, дня 22. [illegible] в якій брали участь представники запомогових орґанізацій, між ними й наші три орґанізації: Український Народний Союз, Провидіння і Народна Поміч. На конференції у Вашинґтоні рішено приняти назву „Федерація Американців Центрально і Східно-Европейського Походження". Рішено також, що замісць представників різних, часто численних запогових орґанізацій даної національности до Федерації входитимуть представники одної центральної політичної орґанізації даної національности.

На конференції у Вашинґтоні були заступлені: Поляки, Карпато-Українці, Словаки, Серби, Словінці, Хорвати й Литовці. Від українців першого дня брав участь у конференції фін. секр. Провидіння п. Евген Рогач, а другого дня предс. У. Н. Союзу п. Микола Мурашко і ред. „Америки" п. Б. Катамай.

„Федерація Американців Центрально- і Східно-Европейського Походження" приняла на цій конференції такі засади:

1—Доложити всіх старань для вдержання й поширення нашого американського способу життя.

2—В тій цили наставати на наш уряд, щоб він старався осягнути справедливий і певний мир, опертий на нашій Хартії Прав і на засадах Атлянтійського Чартеру й Чотирьох Свобід, за які наші сини й доньки боролись і життя віддали.

3—Протиділати небеспечним комуністичним і іншим противдемократичним впливам ,що стараються впхатись у кожну національну групу репрезентовану в цій Федерації.

4—Піддержувати забеспеку й добробут Злучених Держав домагаючись такого ведення державних діл, яке принесе певний мир всім народам світу, включаючи краї Центральної й Східної Европи, що начисляють около 150 міліонів мешканців.

5—Домагатись від нашого уряду, щоб він старався за відновлення суверенних прав і самоуправи для народів, яких силою позбавлено тих прав, як також забеспечення права самовизначення для тих народів, яким не дано того права, особливо в краях Центральної і Східної Европи.

6—Домагатись від нашого уряду, щоб були додержані гарантії свобідних і тайних виборів в тих краях під опікою міжаліянтських комісій. Щоб це осягнути й оминути небеспеки поважної загрози світового миру, конечним є, щоб советські війська і советська тайна поліція негайно забрались з невтральних і союзних країв, як було обіцяно в 6 параграфі Московської Декляраціі з 1943 р."

В четвер пополудні відбулась пресова конференція Ф. А. Ц. С. Е. П. Явились представники вашинґтонської преси, американських пресових аґенцій, як теж представники советської аґенції Тасс і комуністичного „Дейлі Воркера". Представникам преси передано повищі засади Федерації та пояснено, чому цю Федерацію створено, хто її творить і т. д.

По пресовій конференції ухвалено резолюцію, домагаючись ухвали законопроекту п-ні конґресменки Клер Бут Лус і сенатора Вандерберга в справі надання т. зв. нансенівських пашпортів для скитальців в Европі. Цю резолюцію передано тогож дня до комісії закордонних справ сенату й палати.

Конференцію закінчено назначенням статутової і ділової комісій, рівнож назначенням комітету, що має плянувати політичу акцію Федерації. До всіх тих окремих комітетів увійдуть представники всіх національних груп.

Положення української церкви в Советах подібне до переслідування християн у катакомбах

Католицькі священики і церковні вірні у Східній Европі „стали невільниками й мучениками" під советським режімом, а їх положення подібне до „переслідування християн з катакомбів" — сказав кардинал Франсис Спелман у катедрі св. Петрика вчасі богослуження на спомин злуки Східної й Західної Католицької Церкви" — так передає початок довшої новинки ґазета Ню Йорк Таймс з неділі 14. квітня про величаве богослуження в українсько-католицькім обряді, відправлене в цій церкві в суботу 13. квітня 1946. Це богослуження відбулося на закінчення осьмої річної конференції Східних Обрядів і Літурґій, уладженій університетом Фордгем в Ню Йорку з нагоди 250-ліття церковної Унії в Берестю Литовськім.

ВЕЛИЧ УКРАЇНСЬКО-КАТОЛИЦЬКОГО БОГОСЛУЖЕБНОГО ОБРЯДУ.

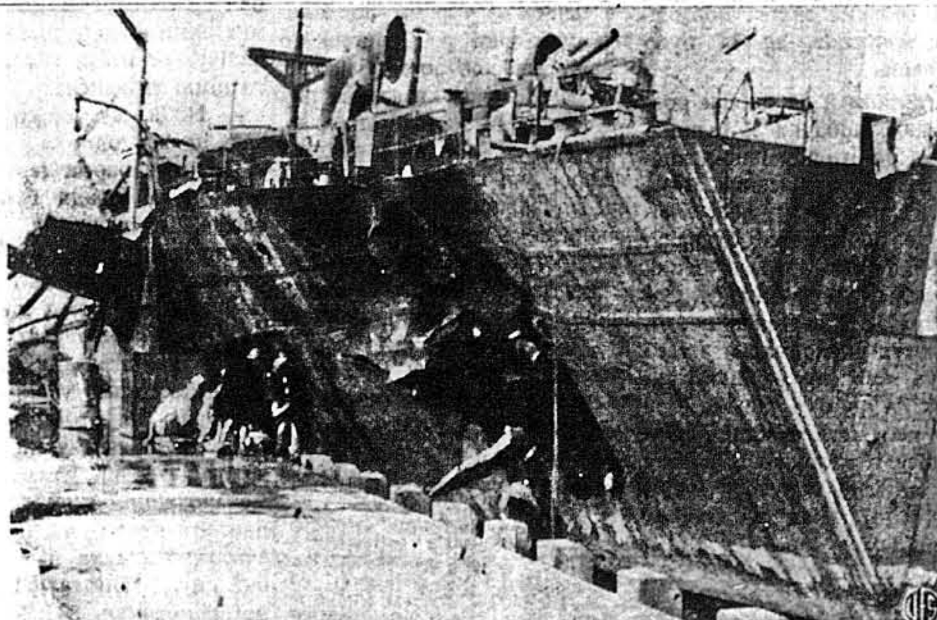
„Коли латинники тут приявні віднесли таке враження з оцього величавого українського богослуження як я, то можемо чутися щасливими з цього ,що саме нашу катедру вибрано на святкування історичної події, коли то Схід злучився з Заходом. І саме тут у Ню Йорку ми є тепер всідками іншої стрічи Сходу із Заходом" — так промовив адміністратор катедри, монсіньор Йосиф Фланелі з проповідниці після скінчення Боголуження і заповів, що промови виголосять Преосв. Амвроз Сенишин епископ-помічник уркаїнської католицької дієцезії.

Яких 3,000 приявних на Архієрейській Службі Божій могли ствердити, що цей у такій просторій церкві, як нюйорська катедра св. Петрика можна вповні відчути і містерію і оглянути красу українського обряду, коли його виконається в повнім виряді. У великім просторі перед головним вівтарем з одного боку засів на троні кардинал Франсис Спелман в окруженню вищого духовенства, а напроти в архієрейських ризах і мітрі епископ-целебрант Амвроз Сенишин в окруженню численної асисти. Поза ним на окремих сидженнях-сталіях засіли 4 латиські епископи і яких 30 монсіньорів та інших духовників лат. обряду. Окремо ще заняли місця богослови-клерики і велике число монаших чинів. Жіночі чини засіли у лавках в головній наві церкви. Пристоящими при Службі Божій були: оо: Антін Лотович, Ст. Бахталовський, Софрон Дидик і Ст. Туловчич, цей останній з питсбурської дієцезії. Діяконували богослови із Стемфорд, майстром церемонії був о. Нестор з церкви св. Юрія в Ню Йорку.

Спів хору церкви св. Юрія в Ню Йорку під орудою Теодора Онуфрика був справдішним духовим концертом, який зробив глибоке враження на приявних. Промова еп. Сенишина була знаменито обдумана і виголошена зовсім поправою анґлійською мовою. У ній Владика-целебрант представив траґедію української церкви і висловив думку, що ця жертва українського духовенства, принесена на службі церкви повинна причинитися до навернення Сходу до християнства під проводом одного спільного пастиря. Вчасі Служби Божої було яких 300 причасників. Вірні приїхали аж з подальших околиць омнібусами. У церкві роздано брошуру в анґлійській мові з вияснениям українського обряду і літурґії.

Через Совети ще не знають, кого зарахувати до тих скитальців, що мали би право на азиль

Американські кореспонденти, що звідомляють з Лондону про наради Спеціяльного Комітету Для Справ Скитальців і Дисплясованих, пишуть, що хоч у Комітеті радили над проблемою скитальців цілий тиждень, то проте не дійшли до властивої її розвязки. А не дійшли тому, що є засадничі розходження між Советами і їхніми сателітами в східній Европі та західною Европою і Злученими Державами. Ті останні визнають у засаді право особи не годитися політично з урядом свого краю, а таке в Советах не існує. В практичному приміненню це відноситься до таких скитальчих ґруп: еспанці в Франції, польські громадяни в Німеччині та Італії, та литовці, естонці та латиші в Німеччині. Як глибоко сягають ті різниці видно найкраще по тому, що ще досі в Комітеті нема згоди, кого вважати скитальцем чи дисплясованою особою. А що нема щодо цього згоди, то й не можливо перевести остаточну статистику, скільки є скитальців, якими треба би далі опікуваись. До цього треаб ще додати, що є багато скитальців, що не живуть у скитальчих таборах. І є ще проблема, що зробити з понад шість міліонами німців, що їх викинули з Польщі, Мадярщини і Чехословаччини. Іде про те, чи їх теж вважати скитальцями, чи допомогти їм іншим способом, чи залишити на власну судьбу. Назагал виглядає, що Комітет має до діла з 1,190,000 скитальцями і дисплясованими особами, очевидно крім німців. З цього є коло 450,000 в американській зоні, 400,000 в британській, а 50,000 в французькій. В американській зоні дістало ще додатковий притулок до 25,000 жидів з Угорщини і Польщі. В британській зоні має убти до 335,000 польських громадян. Їх визнала британська влада враз з 50,000 скитальцями в балтійських державах такими, що не повинні бути силою завернені до своїх країв. Та Совети називають тих людей „фашистами". Советський бльок складається з представників СССР, Польщі й Югославії. Цей бльок далі за те, щоби всі скитальці й дисплясовані обовязково вертали до своїх країв. Та якщоб це приняти, то що тоді буде з еспанськими втікачами в Франції? Так питають, додаючи, що ґен. Франко мав би теж право вимагати, щоби вони вертали. Та мабуть Франція згодиться задержати в себе всіх еспанських втікаічв. Тому властива проблема обхоплює інших скитальців. Тим більше, що югославський делеґат домагається, щоби встановити слідчу комісію, яка виявилаб, скільки є зрадників поміж скитальцями і дисплясованими, що їх удержує УНРРА. Одначе британський делеґат тому спротивився, кажучи, що є досить комісій, щоби знайти і покарати военних злочинців і співпрацівників з націстами.

ЯПОНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ, ЩО НАГАДУЄ СУМНУ ПДІЮ.—Це японський корабель Еновра, яким японці перевозили американських полонених. Тепер він в Такао Бей, Формоза. Американські ветерани, в числі біля 500, що вратували життя, як його бомбардували американські летуни пригадують собі тепер страшні сцени, коли цей корабель наслідком бомбардування частинно затонув, бо тоді згинуло 483 американських вояків.

МОЖЕ ПРИЙТИ ДО СИЛЬНОГО ЗУДАРУ МІЖ АМЕРИКОЮ І БРИТАНІЄЮ ТА СОВЄТАМИ

У Вашинґтоні заповідають, що американський уряд виявить сильну руку зглядом Росії тоді, як Совети будуть далі наставати на свою участь у пануванню над Середземним морем. Очевидно, що становище Злучених Держав буде іти по лінії інтересів Великої Британії, бо властиво тут іде про її інтереси а не американські. Урядові кола заповідають, що від того, як уложаться тепер відносини між Советами й Америкою та Британією, залежатиме судьба цілого світу. А ті відносини залежні від згоди щодо Середземного моря і того, що має статись з Німеччиною. Злучені Держави і Британія є рішучо проти домагань Совєтів у справі Тріполітанії та Додиканезьких островів. Ті останні повинні би бути забрані Італії та віддані Греції. Знов домагання Совєтів щодо Тріполітанії вважається загрозою Ґібральтарови, одній з найважніших британських морських баз.

ЗАПОВІДАЮТЬ ГОСТРУ БОРОТЬБУ.

Рада Забеспеки Обєднаних Держав здасть великий іспит зрілости, як остаточно полагодить справу з Іраном і ґен. Франком в Еспанії. Та щоб не сталось, без боротьби, і то гострої, не обійдеться.

ІРАН ВИКРУЧУЄТЬСЯ!

Малий Іран знайшовся в незвичайно складному положенню. З одного боку тиснуть на нього Совети, а з другого Америка та Анґлія, що стали в його обороні. Тому і не диво, що князь Фіруз, іранський міністер пропаґанди, запитаний, що він думає про іранську справу в Раді Забеспеки, відповів фільософічно. А саме, що він довіряє Советам, що вони додержать слова і вицофають свої війська до 6. травня з Ірану, а щодо цього, чи іранська справа має бути вицофана з аґенд Ради Забеспеки, як цього домагаються Совети, то, заявив він кореспондентам, це вже річ самої Ради Забеспеки, як треба поступити.

ЕСПАНІЯ ЗАМОРОЖУЄ НАЦІСТІВСЬКІ ФІРМИ.

Як відомо, польський амбасадор Оскар Лянґе домагається в Раді Забеспеки гострих мір зглядом режіму ґен. Франка в Еспанії. Каже, що там націстівські знавці працюють над атомовою енерґією. Мабуть за порадою Анґлії та Злучених Держав еспанський уряд „заморозив" 330 німецьких фірм, що вели різні бізнеси. Між ними є великі хемічні підприємства чи такі як Сіменса, що донині задержали націстівський характер. Є теж різні майни та банки.

ПІШЛИ З КОМУНІСТАМИ.

Не зважаючи на те, що більшість німецьких соціялістів заявилась проти злуки з комуністами при плебісциті, що був переведений в Берліні в американській, британській та французькій зоні, 1,200 делеґатів, соціялістів і комуністів, що зійшлися на наради в театрі Паляст, що є в советській зоні, рішили обеднатись.

НЕМА ЗГОДИ ЗА ТРІЄСТ.

Міністри закордонних справ Злучених Держав, Британії, СССР та Франції матимуть тяжкий оріх до згризення, як зійдуться за тиждень на наради у Парижі. Іде про пристань Тріест. Франція і Британія є за американську пропозицію, щоби Тріест залишити під італійською адміністрацією, а пристань інтернаціоналізувати для вжитку країв центральної Европи. Югославія, попирана Советами, є за прилучення Трієсту до Югославії як сфедерованої держави. Як таке станеться, тоді Югославії годиться саму пристань зінтернаціоналізувати.

НЕМА АМЕРИКАНСЬКИХ КНИЖОК.

В Німеччині завважується чудне положення. Спершу боліла Аліянтів голова, як заставити німців читати книжки і журнали, що видавані в демократичних краях і в такий спосіб зачати їх перевиховувати. Та тепер самі німці домагаються таких книжок та журналів, головно з Америки, а їх бракує. Причина та, що істнує старе розпорядження, що заказує американським видавцям висилати такі книжки і журнали, ніби з тої причини, що німці ще незрілі, щоб могли такий матеріял стравити.

ПОКИЩО ТІЛЬКИ ВТРАТИ.

Таке звідомляють американські кореспонденти з Чехословаччини, описуючи перші спроби з націоналізацією промислу. Отже так є, що держава господарить наразі з великим дефіцитом, або долярами, що надходять з нюйорських банків. Крім цього засеквестровано приватні капітали, як і обложено великими податками ті добра, що їх одідичено по давнім режімі. Уряд взявся до відбудови на великі розміри, але видатки покриваються приходами тільки на 20%. Треба надіятись нових значних податків, наложених на ціле населення.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з анґлійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВА НАЦІОНАЛЬНА СВЯТИНЯ

В річницю смерти президента Френклина Делано Рузвелта — уряд Злучених Держав перебрав урочисто місце його уродження і перебування в Гайд Парку під свою опіку і у свою власність як Національну Святиню американського народу. Що так станеться, про це знав чи відчував покійний президент уже за життя і навіть поробив для цього відповідну підготовку. Його наступник, теперішній президент Труман, що саме скінчив рік свого урядування, це виконав, завершуючи перебрання славословієм в світлу память Френклина Д. Рузвелта як великого американця і великого горожанина світу, котрий як він підкреслив, вратував людську цивілізацію. У своїй скромности президент Труман заявив, що він іде тільки слідами Рузвелта у його прогресивній нутрішній політиці, як і в заграничній, опертій на Обєднаних Державах і боротьбі з тиранією.

Отже маємо в краю, так сказатиб, дві найбільші Національні Святині, що повинні би звертати на себе найбільшу увагу: Одна над Потомаком, в Мавнт Вернон, а друга над Гудсоном в Гайд Парку. В одній — Вашингтон, в другій — Ф. Д. Рузвелт. Це неначе здійснилося те, що можна було завважити вчасі останньої, виборчої, президентської кампанії Рузвелта, коли по многих вікнах виставляли два портрети: Вашингтона і Рузвелта.

Та яке місце займе Френклин Д. Рузвелт в історії Америки і світу не так легко відповісти. Тому на справжню відповідь американського народу та народів світу ще прийдеться заждати, не зважаючи на те, що дехто вже обрахував, що тільки за Христа і Наполеона написали у світі так багато як за Рузвелта і надіється, що згодом буде ще більше написано. Це правда, що многі вже нині вважають Рузвелта найбільшим американським президентом, або щонайменше таким самим як Вашингтон. Але є і такі, що глядять на нього в Америці як на великого шкідника, що поломив найсвятіші традиції. Знов президент Франції Гуен висказався про Рузвелта як одного з найбільших народніх провідників, які колинебудь існували в світі. А в Совєтах добачують у Рузвелті ворога реакції і ізоляцій й справжнього приятеля совєтського народу, як пише московська „Правда". Та нам здається, що чи не найближче до правди підійшов президент (спікер) палати репрезентантів у Вашингтоні Рейборн. Він сказав, що як уми приклонників і ворогів Ф. Д. Рузвелта успокояться, то тоді безпартійна історія поставить цього президента в ряді таких як Вашингтон, Джеферсон, Джексон, Линколн, Теді Рузвелт, Клівленд і Вилсон.

Одно певне, що Рузвелт став уже історичною фігурою в Америці й світі. Загально-світове значіння залежатиме одначе від цього, як розвяжуться дальші світові події, як вивяжеться з своїх завдань Організація Обєднаних Держав, а зокрема, якої судьби зазнає Европа, або ще виразніше: Східня Европа. Та судьба наразі роспучлива й траґічна, бо маси народів зістали кинені з націстівських кайдан у совєтсько-російські. Якою вона буде далі, такою буде оцінка Рузвелта як світового провідника.

За мораторію для скитальців

Коли 30. листопаду 1945 р. у шведськім концентраційнім таборі проголошено, що інтернованих будуть вивозити до Совєтів, то на 2,700 інтернованих осіб яка сотня пробувала поповнити самогубство і деяким це вдалося; 500 пішли до шпиталю внаслідок голодового страйку. Більша частина інтернованих це були німці, але між ниби було значне число литовців, латишів і естонців. Не зміняє справи це, що між ними було багато таких, що служили в німецькій армії і вони були воєнними плінниками. Головне те, що вони попали в паніку на саму згадку, що їх мають вивезти в совєтську Росію.

Секція УНРРА, яка займається долею скитальців, рахується з тим, що як би і вдалося відослати з поворотом головну частину скитальців, то яких пів міліона скитальців таки не можна буде відослати домів.

Отаку оцінку положення подає Гаролд Ґардінер у тижневику „Амеріка" з минулого тижня. Щоби ясно представити долю таких зделлясованих осіб, яким нема місця в рідному краю, автор зупиняється над питанням: „Чомуж то вони належать до катеґорії людей, яких не можна відіслати до батьківщини?". І на це відповідає автор так: частина скитальців не хоче вернутися до батьківщини, а частина не знає, де їх батьківщина. До таких належать сироти, які не знають, хто були їх батьки. Але про цих сиріт нема спору. В дійсности спір іде за тих, що не хочуть вертати до свого краю. І лише оці люди підходять під поняття скитальців чи там „зделлясованих людей". Цими людьми займалася Орґанізація Обєднаних Держав; ними займався папа у своїй промові на консисторі, коли проголошував нових кардиналів, а опісля кардинал Тісеран. Це ті, що найбільше потерпіли внаслідок умови в Ялті, а до них належать українці й мадяри. Незабаром їх число ще збільшиться тим, що до таких скитальців „безповоротців" будуть зараховані вояки з польської армії, яку тепер демобілізують, а які не хочуть вертатися до рідного краю. Крім цього ще приходять громадяни балтійських держав, як литовці, естонці, латиші. Цих людей вважає совєтська Росія за своїх горожан, але самі вони себе за таких не вважають, не вважає їх Анґлія і не вважає їх за росіян Америка.

„Балтійські земляки, поляки, закарпатці, українці і ще деякі інші це ядро цеї застрашаючої проблеми" — пише Ґардінер. „Це правда, що Злучені Держави й Анґлія заняли таке прилюдне становище, щоб сповнити бажання тих „безповоротців". На нарадах О.О.Д. ... американські й британські делеґати спротивилися домаганню Совєтів... з 24. вересня 1945, коли то совєтський делеґат зажадав, щоб „російських земляків" швидко вислати домів з американської й британської смуги. Знову секретар стейту Бирнс проголосив 15. березня, що Америка призадумується над цим, чи порадно є закрити всі скитальчі табори в американській зоні між 1. днем серпня і 1. вересня цього року. В цей самий час він дав запевнення, що люди, які находяться в цих таборах, не будуть приневолені вертатися до країв свого походження, як вони собі цього не бажають".

Одначе знаменна є замітка автора статті, коли він каже: **„Не зважаючи на це урядове запевнення, натиск на примусове відіслання до рідного краю йде дальше і є признаки, що в деяких випадках Злучені Держави уступили** (як про це пишеться в „Амеріка" з березня 23. в статті „Д.П. Танґл"). **Що більше, цей натиск буде ще рости. Нема сумніву, що Росія на засіданню Суспільної й Економічної Ради Орґанізації Обєднаних Держав, яке відбудеться в квітню в Ню Йорку, займе таке саме становище, яке вона заняла минулого грудня в Лондоні,** коли, то вона пропонувала, щоб **відмовити всякої помочи таким скитальцям, які не хочуть вернутися впродовж чотирьох місяців".**

Навівши такі інформації, каже автор від себе таке: „Колиб таку політику приняти, то це булоб злочином". Потім вказує, що Росія вже розпочала таку кампанію через делеґата Польщі Станьчика на зібранню УНРРА, а на це звернув увагу британський делеґат Филип Ноел Бейкер.

Ґардінер шукає способу розвязки цього питання і каже, що ще в липні 1945 р. Американська Рада добровільних аґенцій для Чужинної Обслуги подала до відомости Міжурядового Комітету плян, випрацьований Краєвим Католицьким Бюром Добродійности. Над цим проектом відбулися вже дискусії й відповідальні чинники прийшли до висновку, що є способи, як розвязати цю складну скитальчу проблему. А ці способи такі:

1. В першу чергу треба проголосити негайну мораторію на всі відсилання домів. Табори скитальчі треба залишити там, де вони є. Не можна односторонно вирішувати до якої держави приналежні скитальці.

2. Особи, які не находяться в скитальчих таборах, мають дістати дозвіл залишитися в цих краях, де вони тепер перебувають, доки не буде кінцевого рішення Орґанізації Обєднаних Держав. Тимчасом дати цим людям право до повної праці, освіти і право користуватися прилюдною допомогою.

3. Суспільна й Економічна Рада при О.О.Д., чи яка інша аґенція, якій доручать цю справу, повинна дати скитальцям свою охорону так далеко, як це лише можливе. Треба розвинути цю опіку до видавання міжнародніх пашпортів.

4. Треба візвати держави світу, щоби перевірили свої іміґраційні закони і квоти.

Оці старання чоловіколюбної установи треба теж використати для ратування українських скитальців.

Микола Чубатий.

Україна та Польща на закруті історії

Великий російський письменник Лев Толстой у своїм знаменитім творі „Війна та Мир" вложив в уста одного з героїв тої повісти під адресою Австрії такі слова: Австрія все була дурна, є дурна і хоч багато платить за науку, останеться дурною". Великий російський автор хотів тим сказати, що Австрія у своїй заскорузлости не є в силі приймати нові думки та робити нові заключення зі зміненого історичного положення. Тому хотяй багато платить за науку, мало з неї користає.

Мабуть слова Льва Толстоя можнаб рівно добре приложити до Польщі. Польща все була занурена в шляхецькій ідеольоґії сперед трох соток літ. Світ зробив величезний поступ, здемократизувалися громадянства, прийшла велика російська революція, яка теж оставила по собі глибокі сліди навіть серед тих громадянств, яких вона безпосередно не заторкнула, а Польща все лишилася зі своїм перестарілим світоглядом. Прийшла перша світова війна з новою політичною євангелією правом кожного народу самоозначення і повстала польська держава 1918 року майже чудом і впала з тріскотом 1939.

На терені міжнародної світової орґанізації колись бушував бутний міністер Бек, що визиваючо виповідав трактати про пошанування прав національних меншин. Нині засів там новий представник Польщі, амбасадор Лянґе, що зі страхом заглядає в обличчя вішателя Вишинського або його заступника Ґромика, чи не захмурене воно часом меньше вірною службою польського лакея, а полякам все видається, що Польща моцарство. Кілько то подій за так короткий час проминуло? Досконала це школа історії, а вона проте поляків нічо не навчила.

І хоч дорого платять вони за науку, бо втратою щасливо добутої с[illegible]йности, вони таки нині [illegible] не в силі думати інакше, як бутний шляхтич Заґлоба на українських степах триста літ тому.

Такі думки самі насуваються, коли глядимо на це, як поляки в Польщі та поза межами своєї батьківщини реаґують на нові події, що напевно значать нову добу в історії людства. Там в Польщі польський нарід так само як український стогне в ярмі польської черезвичайки, а недавний соціяліст Станчик виїхавши за кордон, як представник Польщі, своїх земляків клеймить фашистами та повнить ролю може куди підлішу від Мануїльського представника України. Мануїльський виступає хоч як один із дорадників Кремля, Станчик як звичайний послугач.

За кордоном лондонські поляки, хоч поборюють свій уряд в краю, не видять, що сталося за той час на польсько - українськім пограничі. Для них все ще істнує „Малопольска Сходня". Для них дальше і с т н у є „п о л ь с к і Л ь в у ф", для них нема немов тих подій, що основно змінили становище навіть польської меншини на цій землі. Читаєте польсько-американську пресу і не можете прямо зрозуміти, як важко матери історії, вчительці життя, щонебудь розумного вложити в польську шляхецьку голову.

Українсько - а м е риканська преса принесла недавно знов виїмки із статті в польській ґазеті „Дзеннік Польскі і Дзеннік Жолнежа", в якій повно хуліґанських нападів тих поляків, що стоять близько здеґрадованого польськгоо уряду в Лондоні, на українських збігців, що опинилися на терені аліянтських окупаційних зон. Повно там брехливого донощицтва та поклинкування навіть на большевицькі джерела як на сущу правду.

Безперечно, що воєнні події на українсько - польськім пограничі принесли багато прикрих подій. Відомо, що в осени 1939 поляки вирізували українців у Східній Галичині і навпаки. Відомо, що в часі зміни большевицької окупації на німецьку, і навпаки, поляки улаштовували погроми на українців на Холмщині, а українці відплачувалися на Волині. Теж відомо, що націсти й комуністи в східній Галичині цілу свою систему терору оперли передовсім на доносах поляків, з яких сотки записалися навіть як „фольксдайче" та переслідували жидів, українців та інших противників націстів. Це все прикра правда, одначе люди, що нині стоять у проводі своїх громадянств мусять мати здоровий розум і широкий світогляд та сказати зі Шевченком: Слава Богу, що минулось, бодай не вертались такі події.

Інакше теж на ці події глядіти не можна, коли українці та поляки бажають позбутися ярма, що звисло на шиї українського та польського народу.

Рівночасно читаю листи з Парижа від визначного українського громадянина, який пише про якісь порозуміння українців з поляками на лондонськім ґрунті, а еміґрантська психоза видить в тих зближеннях ще й підкупство та продажність. Ми переконані, що останній закид це еміґрантська психоза взаїмного мета українців, що параліжує нераз найкращі громадські почини. Одначе з другого боку українці поза межами України, мусять нині глядіти теж обережно на своє відношення до поляків. Засадничо порозуімння українсько-польське є потрібне. Воно може принести велику полекшу у визволенню і України і Польщі спід совєтського ярма на випадок нового світового конфлікту. Одначе до всякого порозуміння потрібна є душевна переміна та зрозуміння обопільного інтересу обох партнерів. І поляки і українці мусять зрозуміти нині оці засадничі річи. Польща і Україна є нині в рівній совєтській неволі. Ні один ні другий партнер не є в кращому положенні, бо обидва є рівно залежні від Москви.

Не важне, що Польща ще нині формально незалежна держава, а важне це, яка її дійсна незалежність. А вона зовсім така сама як незалежність України. Польща мусить зрозуміти, що панування польське на українських землях безповоротно скінчене. Тому всякі польські мрії про поворот на схід від Сяну мусить автоматично перервати якінебудь розмови з поляками.

Перед роком ми читали формальну заяву збоку уенерівців, що Варшавська Умова, якою пок. Петлюра зрікався Західної України, для них не є більше обовязкова. Це мусять памятати так добре уенерівці, як теж всі українці, що передумовою кожної розмови з поляками мусить бути їх ясна та недвозначна заява, що поляки не підносять ніяких більше претенсій до Західної України. Не станеться це в ясній та недвозначній формі, так шкода українцеви кожного слова на дальшу розмову.

Станеться це, так порозуміння поляків та українців є можливе та потрібне, зокрема тепер. В руках поляків є нині остаточне рішення не допустити в ніякому разі до цього, щоби жалюгідні події з минулих літ останньої війни не повторилися більше, та щоби память про них пропала навіки.

Не зрозуміють поляки того нового зміненого основно положення, так вони будуть у будуччині спричинниками новогоз удару польсько-українського, так як були в минулім, що мусить вийти тільки на користь Росії. В 1919 році поляки уратували Росію від розпаду своїм походом на Західну Україну. Сучасні поляки мусять добре це собі затямити та не повторяти тої самої похибки сперед двацять кілька років.

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

25)

V. Схід чи захід?

I.

Мене анґажовано до Юнкерса не лишень як звичайного перекладчика, а й як опікуна, чи як німці кажуть „бетройєра" — в першу чергу для французьких робітників, а пізніше й для „русскіх", чи понімецьки „руссен", як прибудуть. В той час їх ще не було, вербування тільки починалось.

Приблизно до середини 1942 р. Німеччина ще не впровадила в окупованих країнах примусової мобілізації на роботу крім Польщі та жидів.

Починаючи з серпня того року, в Україні та й в інших країнах, почалася примусова мобілізація, ледве не всього дорослого населення, а згодом німці брали в Україні навіть дітей, від 12—14 років. Для інших країн було впроваджено так зв. „д і н с т ф е рпфліхтет" (Службовозобовязаний). Але вже на початках 1942 р. приїзд чужоземного робітництва до Німеччини на працю набрав масового характеру.

З України добровільно приїхало дуже мало людей, а з того, що приїхало, була головним чином молодь, спокушена побачити світ, Німеччину та заробити й вдягтися. На жаль, ждало її там тяжке й гірке розчарування, а дуже багатьох і побої, катування й смерть, особливо від бомбування великих міст і промислових осередків, де їх було найбільше.

Та глибоке й поголовне розчарування побачив я швидко й серед робітників інших країн, не тільки українських. Дійсність і слова на гарних афішах, де робітникові буквально обіцювалось рай на землі, кардинально розходилися. Замісць рай він заставав пекло. Але життя розходилося з теорією не тільки на афішах і закликах на роботу. Майже в усьому це життя чужинця розходилося з теорією. В першу чергу це мені кинулося в-вічі щодо самої назви східніх робітників.*)

Отже, за офіційною термінольоґією, тобто за тим, що було написане чорним по білому, робітники з Совєтського Союзу звалися „остарбайтер". Але 99% німців казали на них „руссен". Чи це був москаль, чи українець, чи білорус, чи татарин, чи грузин — все одно. На урядових блянках, у законах, на закликах і приписах про них — скрізь стояло „остарбайтер", але німець прочитає закона, а в розмові й в практичному житті кличе їх „руссен". Коли я почав доводити, що це нісетниці, що це й порушування приписів і законів — називали „остарбайтер"-ів словом „руссен", бо між ними є люди різних націй, вилічуючи імена тих народів, то німці сміялися:

— Но я, дас іст еґаль... (ну так, це все одно).

Як я незабаром переконався, моя нова праця була дуже важка, виснажуюча, надзвичайно небеспечна й відповідальна. Не тому, що вона взагалі така є, а тому, що її треба було виконувати серед німців ідля німців, які не є народом „легким" у співжитті й зносинах. Це в більшости нарід важкий, похмурий, а в той же час гнівний, упертий і самозакоханий. А як додати до цього й воєнні часи, які все загострювали та й специфічний „дух" націонал-соціяістичної Німеччини, з її расовими законами, жорстокістю й гостротою приписів, то легко собі уявити ту атмосферу, в якій доводилося працювати.

Вже на другий день як я почав урядувати, я побачив, що до бюра приходили різні робітники: еспанці, болгари, москалі, італійці, поляки, чехи, українці (не східні, а з Галичини, чи еміґранти), вже не кажучи про французів. Всіх тих робітників треба було вислухати й полагодити, а найголовніше порозумітися з ними, бо дуже мало з них уміло по-німецьки. Праці була силасиленна, бо почувши, що є перекладчик, робітники кинулися до бюра, маючи багато справ вияснити й полагодити.

Найбільшу частину свого робочого дня я проводив у безпосередньому контакті з чужинецькими р о б і т никами, відразу ввійшовши в напружену, суперечну дійсність, яка характерна була для відносин між робітниками й проводом фабрики, тобто німцями. Не можу не згадати, що вона мене приголомшила як обухом. Зокрема вразив мене пригнічений і дражливий настрій робітників, які приходили до бюра.

(Дальше буде).

*) Офіційним словом для окреслення робітників з Совєтчини було „остарбайтер", тобто „робітник зі сходу", або „східний робітник". Але всі німці, чи майже всі, казали на них „руссен", хоч „руссен", знов же таки офіційне, звалися еміґранти з б. Росії, які приїздили до Німеччини з усіх країн Европи, крім Совєтського Союзу. Тільки значно пізніше, на кінці 1943 р., коли німців почало „припікати", вони раптом стали називати „остарбайтерів" за національностями — вірніше — старалися так називати ,але й до самісінького кінця було багато німців, які вперто не вживали цієї назви „остарбайтер", а „руссен". Мені пояснювали, що німецький уряд хотів додержати видимости, що він не воює прати „Російської Імперії", а проти большевиків, тому не ділили „остарбайтерів" за національностями.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

МІСТО НЮ ЙОРК.

З концерту в честь Шевченка.

Припізнення цьогорічного концерту в честь Шевченка треба приписати кільком причинам. Одною ця, що дотеперішні хори, які існують в Ню Йорку не могли взяти участи; бо в них своя програма й свої завдання. Цеж церковні хори, які мають на увазі в першу чергу церковні справи. Друга причина, яка зрештою не є виключно місцева, це Свято Злуки Українських Земель, яке обовязково святкується в означенім дні, тобто 22. січня, а через те нема часу приготовити вже на початок березня свято Шевченка. Третя причина вже спеціяльна, цьогорічна: майже всі, відповідальні за концерт, були делеґатами на XXI. Конвенцію У. Н. Союзу й тому мусіли заздалегідь вважати, щоб на час концерту бути вільними.

Отже з такими й іншими подібними застороґами треба приступати до згадки про концерт в неділю 7. квітня, у салі міської вищої школи Вашинґтон Ирвинґ.

Голова Обєднаного Комітету, адв. Микола Гаврилко, проголосив на вступі програму, почім пішли точки одна за одною, виконувані Молодечим Хором під управою Степана Марусевича і поодинокими солістами. Хорови акомпаніювала на фортепіяні пані Оля Ляхович, а солістам панна Оля Дмитрів. Згадуємо за це ще тому, що акомпаніямент є в дійсности інтеґральною частиною композиції, а не лише її орнаментикою, а часто забувається згадати вагу акомпаніяменту. Отже при акомпаніяменті виконав хор зовсім поправно вісім пісень під управою п. Марусевича, в більшости до слів Шевченка. Хор має 36 членів, був добре зіспіваний і зробив свій ефект ще й тим, що був вбраний в народні строї.

Марія Полиняк виказала й цим разом, що її голос находиться на висоті свого розвитку, а культура голосу ще поступила вперед. Петро Ординський пригадав, що його милозвучний баритон може дальше чарувати публику, особливо такими композиціями, як „Ой Дніпре" й інші незабутнього Лисенка до слів Шевченка. Деклямація О. Труша „Кавказ" виказала, що деклятор має розуміння, що треба було підібрати на цьогорічний концерт.

О. Івах, український письменник з Канади, говорив пів години спокійним професорським тоном серед загального напруження слухачів. Референт вказав на щастя українського народу, що він у найважчих хвилинах народнього життя може користуватися творами й духом Шевченка, який звеличав історичні змагання українського народу — змалював красу піль і сіл України і вказав на шлях до добуття кращої долі народу після того, як загояться рани великого народу.

Р-р

—o—

МИЛВИЛ, Н. ДЖ.

Дещо з життя нашої громади.

Наша громада невелика, але зате відмінна від інших, бо це українське село. Але і в нас є свідомі люди, що відчувають положення рідного краю і недолю скитальців. Завдяки цим свідомим людям наша громада поспішила з допомогою як грішми так і вбранням. За минулих чотири місяці вислали ми до комітету в Філядельфії близько 500 долярів і 700 фунтів одежи, а ще далі збираємо.

Гроші вислав Український Народний Дім, товариства, парафії й поодинокі родини. Збіркою одіжи займалися жінки: М. Горінь і А. Матолич, а В. Горінь їздив своїм автом. Були люди, що давали щирим серцем, то зате хай приймуть щиру подяку. Дай Боже, щоб наша милвилська громада далі жертвувала і працювала для рідної справи і в користь нещасного українського народу.

Марія Горінь.

—o—

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Заклик Злучених Організацій до українців міста Клівленд і околиці (в скороченню):

Жахливі вісти приходять до нас про життя українського народу в далекому Сибірі, Соловках, таборах, і тих, що мають стати „под стенкою", а кілько то з нас падає жертвою кремлінських ступайків? Дають свої жертви і тим, що то помагають з „Матері полатану сорочку здіймати". Ми мусимо стати солідарно до праці, ми мусимо складати жертви на ратунок наших сестер і братів скитальців!

Дорогі Брати і Сестри! Берімся спільно до праці! Збираймо жертви на поміч нашим рідним! Нема різниці, де така жертва буде зложена, чи в українській католицькій чи в українській православній громаді, чи в Злучених Організація. Тільки, щоб ми ту жертву складали і від інших збирали, Збираймо як найбільше і скоро. Ратуймо життя тим, що примирають з голоду і холоду!

Комітет Злуч. Організацій.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Наша молодь Шевченкови.

У неділю, дня 31. березня, відбувся в „Труп Гайскул, у Ню Гейвен величавий концерт в честь Т. Шевченка. Це молодь наша, українська, сама з власної ініціятиви створила свій стейтовий хор, щоби стати ось так трубадурами милозвучної української пісні й носієм української культури. Молодь є на доброму шляху, але чи громадянство вспіє ступати разом із своєю молоддю, з своїми дітьми? Чи і надальше буде рабом дрібничкового думання, не свойого власного, а демаґоґічних провідників?

Це був перший, так би сказати, дебютовий виступ. В склад хору входить молодь — дівчата і молодші — зо всіх майже парохій стейту Конетикат. Завдання і тягар великі, бо співаки мусіли їздити на проби по всіх майже парохіях, а проби ці були утруднені, бо після цілоденної праці треба було їхати на проби, які тривали по 2—3 години, а нераз і довше. Фізичне перемучення, а навіть пересилення голосів можна було завважити в часі концерту, бо навіть найкращі співаки (не було між ними не добрих) мали перемучені голоси. Деякі мали перестуду, та як добрі жовніри витривали на своїх позиціях аж до кінця! Це їм не в догану, а навпаки в похвалу. Якщо вони вивели такий гарний концерт, хоч були помучені, то який же пречудний буде концерт тоді, коли в них будуть чисті і кришталеві голоси! Молодь не дбала за себе, провідною ідеєю та думкою був вислід концерту. А концерт був дуже успішний, головно з моральної сторони, бо на концерт звилося громадянство зо всіх сторін стейту: з Бріджпорт, з Ансонії, з Ню Гейвен, з Гартфорд, з Теривил, з Ню Бритен та інших зо своїми священиками та чільними громадянами, як провідниками на культурному і народньому полі. Щоб і в будучому була праця молоді корисною для українства взагалі, так не сміє бути прогалини між дітьми і батьками, а навпаки мусить бути між молодю і старшим громадянством співпраця. Моя порада молоді така, щоб стала на чолі українсьокго життя, хочби у свойому стейті, перше виробившись і вибившись у своїх власних громадах.

Хор, зложений на поспіх, але зґармонізований майстерним вишколенням і проводом диригента Б. М. Хоптяка, лиш з 12 пробами, стояв на естраді як одноціле тіло, в якому билося одно серце, що бажало клонитися перед величнім Духом життьової сили України, перед Тарасом Шевченком.

Молода голова Стейтової Організації молоді, панна Олена Брезикі, привитала присутніх гарно й чемно. Поведінка її була бездогання... Заразже після цього завіса розкрилася, а перед очима стояв у двох рядах хор, вбраний в стрій народній, а перед ним наче молодий отаман зявився диригент, рівнож вбраний в стрій українського козака... Тиша... І понеслися звуки пісні: „Як умру, то поховайте мене...". Лились слова Заповіту Шевченка, лились благальними, а то й приказними звуками і вдаряли в серця українські. Хор співав цей Заповіт в чарівній обрібці майстра української пісні Олександра Кошиця! Відтак виконано „Невольника", композицію Вахнянина, та Топольницького „Думи мої". У другій частині відспівано „Чорна хмара" — Кузьми, „Ой зійшла зоря" Леонтовича, ,Реве та стогне" — Давидовського, і дві народні пісні: „Комиш" — Концевича і „Гарний хлопець", пісня Чорноморських козаків. Хоч були певні недомагання в виконанні, головно пісень у першій частині концерту, то це треба приписати перемученню фізичному та пересиленні голосів, не поминаючи цього, що твори ці надзвичайно трудні. Однак як цілість і хор і виконання були в певних і сильних руках диригента, що мав домінальну силу над співаками. Виконання, зливання голосів в цілість, динаміка і акцент музичний, хоч часами в розріз з принятими старими правилами виконання клясичних творів, залежними були від волі і інтерпретації диригента. Хор ні разу не вийшов спід контролі, значиться, що пан Хоптяк є справжній диригент, і при нормальних обставинах зможе вивести майстерно клясичний концерт. З технічної сторони мені найкраще сподобалося виконання пісні „Комиш". Тут показав диригент свою силу при видержці в такті, що робили враження отого колихання і шелесту комиша.

Солістка панна Бурбела, після моєї думки найкраще відспівала українську „Колискову пісню" та „Зірка й сирота", а з клясичних „Одного гарного дня" арію з опери: „Мадам Батерфлай" Пучінія. Панна Бурбела краще виконує чутливі і ніжні твори, тому повинна мати більший репертуар того роду пісень, а не героїчних. Середні і низькі тони виходили у неї природно, зате високі позиції були форсовні. Можливо, що панна Бурбела була перемучена, бо і вона співала в хорі й їздила на проби. Здібности, вишколення і голос є у панни Бурбели, тільки нехай не форсує і співає свої прекрасні українські пісні.

Реферат професора Манінга не буду брати під дискусію, бо хоч не динамічний він бесідник, але зате знаток творів Шевченка. Його авторитет як професора університету і лектора словянської літератури сам говорить за нього.

На концерті вражала відсутність українського духа. Не було бюсту чи хочби образа Шевченка. Відчувалося брак українського р е ф е р а т у або хочби короткого слова для української публики.

Треба звернути увагу, щоби на будуче промовці чи оголошувачі поводились на естраді поважно, щоби не проходжувалися перед публикою, та й щоб не тримали рук у кишенях.

Одиниці, які розуміються на українських творах, висказували жаль, що багато пісень подані в англійській програмі без імен композиторів чи аранжерів. Порадним було би, щоби набудуче не робити цього роду помилок.

Та вцілості концерт був дуже похвальним. Співаки зо своїм диригентом, не лиш що показалися здібними, але і виконали своє завдання якнайкраще. Я певний, що все наше громадянство нетерпеливо виглядатиме другого концерту в осені! Бажаємо пану Хоптякови і його хорові та всій Організації стейту Конетикат якнайкращих вислідів праці.

Треба піднести, що чистий дохід з концерту призначений на стипендійний фонд, який роздає Стейтова Організація. українським студентам зо стейту Конетикат. Це є дуже похвальне діло. Преса подала про концерт дуже милу згадку.

о. П. Ковальчик,
з Ню Бритен, Конн.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

—o—

ДО УКРАЇНЦІВ, ЯКІ ДУМАЮТЬ ПЕРЕСЕЛИТИСЬ НА СТАЛО ЖИТИ В КАЛІФОРНІЇ.

Останніми часами дістав я цілу масу листів від українців з Америки і Канади, в котрих запитують мене про той так чудовий край — Каліфорнію. Цілий місяць відписую на різні запити поодиноких запитувачів. А на голові одно: Чи варта працювати для тих українців в тій справі? Чи варта сидіти і відписувати їм, коли не знаєш їх, яку вартість вони собою представляють в громадському життю? Бо майже всі, які написали до мене в тій справі, є такі, що я їх особисто не знаю. А з чемности треба відписати. Два роки відписую різним українцям про Каліфорнію, інформуючи їх про різні можливости тут і т. д. Є це така „посада", що крім праці написання листа, треба ще й свою марку на листа наліпити. І все булоб гаразд, колиб не одно: Колиб бодай один з тих, які сюди приїхали на мої листи, показався джентелменом! А то приїде, зайде до хати, переспить, прийде до організації на якесь підприємство, буде говорити про патріотизм і т. д., а коли в тій самій організації є якась збірка на українську справу, то — його нема! Ні, його нема, бо він дивиться за бизнесом, ще не купив бизнесу і тому не може дати.

До тепер тільки дуже маленьке число новоприїжджаючих наших людей, що приїхали сюди на протязі двох-трьох років часу, показали себе гарними громадянами — щирими, жертвенними і т. д. Та це такі, які мали свої громадські заслуги там, звідки приїхали — це ті, яких імена стрічається на різних лістах жертводавців нашої громади.

Отже до нових українських родин, які хотілиб приїхати до Каліфорнії, скажу таке: Каліфорнія чудовий край — цілий рік гарно тепленько, цілий рік вся природа живе життям: все росте, зеленіє і цвите. Каліфорнійський клімат хворих людей лічить, старих відмолоднює, молодих наповнює веселим життям. Тут живуть письменники, поети, артисти з цілого світа, тут також нагода на різні бизнеси. Не бракує і робіт, добре платних. Життя тут, коли не танше як деінде, то напевно не дорожче. Правда, дуже тяжко тут за помешкання — самому, то ще можна найти, а з родиною (дітьми), то дуже тяжко найти хоч би яку хатину. Для людей з дітьми треба думати про набуття власної хати — треба купити хату, щоб поселитись тут. Ціни на хати такі самі як по інших містах Америки.

Життя тут веселе під кожним оглядом. А тільки сумне з українського боку — брак У. Н. Дому і української церкви пригноблює людину, коли вона любить українське організоване життя. Та ви тим не журіться! Коли не будете такими, про які я згадав, то купимо тут таку українську святиню, яка буде найкраща на цілу Америку. А коли це зробимо, то й українське організоване життя буде тут жило повним життям. Багато наших громадян вже дали на ту справу по $100, $200 і $300, а один громадянин дав аж $1,050. це дари, а не позички. Отже початок є зроблений великий в тій справі! Треба тільки ще, щоб й інші помогли тій справі, а напевно така українська святиня повстане тут в самому серці Галивуду.

М. Новак, Галивуд.

УКРАЇНСЬКІ СКИТАЛЬЦІ В АФРИЦІ.—Проєрей о. М. Божерянов і церковні співаки в таборі в Тенгеру. — (Через Канцелярію КУК).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРУКЛИН, Н. Й.

Кілька місяців перед війною я зачав збирати датки на дуту орхестру в Старім Самборі, котрої я колись був членом.

В збірці мені помагав п. Михайло Саварин. З вибухом війни ми заперестали збірку, бо не було вигляду, чи можна буде зібрані гроші переслати до старого краю. На повищу ціль зложили:

В. Кацюбій $20; М. Саварин, І. Штогрин, М. Лесик по $5; Н. Бандура, С. Зачко, І. Білобрам по $2; Ф. Фурдиґа $1.25; Л. Зачко, С. Ліпинський, С. Угорчак, М. Бущак, К. Ґбур по $1; І. Сенета 50 ц.

Разом $47.75. Зібрані гроші були вмене аж до тепер. А тому, що нема вигляду, що в скорому часі можна буде післати гроші до старого краю, а ми мусимо ратувати наших скитальців, я переслав гроші до Укр. Допомогового Комітету в Філядельфії.

Всім жертводавцям щиро дякую і запевняю їх, що як буде можна колинебудь в будуччині післати гроші до Старога Самбора, то я сам пішлю від себе цілу суму на ними даровану ціль.

Василь Кацюбій.

—o—

БОСТОН, МАСС.

Жертва нашим скитальцям.

Тов. Запорозька Січ, в котрім є зорганізовані свідомі українці, ніколи не забуває за своїх братів, котрі мусіли покидати свої рідні хати і тікати в світ за очі. Так на своїх місячних зборах в лютім на поклик бувшого предс. Й. Берберецького зложили свої жертви такі члени:

Д. Сілінський $5; П. Боднар $2; по $1: М. Давискиба, І. Сілінський, М. Козулькевич, А. Гапанюк, С. Ярош, П. Бербелицький, А. Івашко, Г. Зваризч, В. Мигован М. Боднар, О. Кудряк, Г. Костецький, О. Січкоріз, М. Вонс, С. Чопик, Д. Пашак, П. Ульчак, А. Пашак, Й. Чернецький, О. Панькевич.

Разом зложили $27, котру то суму переслано до Українського Допомогового Комітету в Філядельфії. Всім членам-жертводавцям щире спасибі.

Микола Давискиба.

—o—

БРИДЖПОРТ, КОНН.

Жертви на скитальців.

Ось тут є спис жертводавців, котрі зложили дар на українських скитальців в Европі 1946 року.

Анастазія Ганчар $54; по $10: Т. Красіцький і С. Даценько; по $9: Анастасія Бих і Д. Чернявський; по $8: К. Нижанківська і М. Шиманськи; М. Галькевич $7; по $6: о. А. Бек і В. Венґринович; по $5: Й. Волк, І. Шевчук, І. Максимів, П. Гринюк; А. Глива $4.50; по $3: П. Глива і Волковська; В. Кузів $2.50; по $2: П. Слівінський, Е. Новак, Захарчевський, А. Кучма, Й. Підлуцький, Будник, Д. Постоловський, Н. Варій, С. Сміґельський, Г. Монюк, А. Боський, І. Зорка, Е. Демчук, С. Левкович, С. Слівінський, Е. Кирилюк; П. Дутко $1.50; по $1: П. Пелепчук, О. Земик, Ю. Демчак, М. Ницак, Ч. Айслем, Пундяк, М. Мандрона, О. Роман, А. Пейдер, Н. Слівінський, В. Мушак, П. Гошовська, Бальос, П. Зелінський, Г. Бакай, Скуповський, Креґер, М. Мороз, Ч. Бойко, М. Бойко, П. Бойко, П. Литвин, Дрозд, Гнатюк, С. Монюк, А. Зіняк, М. Глива, О. Велиґорська, К. Ящишин, М. Чапля, К. Пущанська, В. Папроцький, Е. Кучма, Прощишин, В. Гайдар, П. Лалоц, К. Папроцька, І. Кузів, С. Папроцький, В. Глива, Т. Тишко; дві особи по 50 ц.

Жертви в 1946 році $235.50. З 1945 осталось $137.67. Вислано до Філядельфії 2. березня $250. Остається в банку $123.17.

М. Шиманський, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Огляд діяльности Федерації Американських Українців стейту Мишиґен.

У салі Українського Народного Дому при Мартін Ст., в Дітройті, відбулися річні збори повище названої федерації при участи якої сотні делеґатів і делеґаток від 42 різних українських товариств та організацій, як відділів У. Н. Союзу, Провидіння, У. Р. Союзу, Народної Помочи, Союзу Українок, Червоного Хреста, кількох політичних клюбів, двох українських гр.-катол. парохій і ще деяких культурних та гуманітарних установ.

Наперед вислухали делеґати звіт з минулого. Адв. Іван Панчук, почесний голова Федерації, виказав великий вплив і пошану, якої зазнає Федерація не лише між нашими людьми, але теж і американськими громадянами неукраїнського роду та в урядових колах. Він навів листи від визначних сенаторів, з департаменту стейту, военного департаменту і до американської военної влади в Европі, а в них повно прихильних заяв в справі скитальців та в інших справах.

Предсідник Ол. Штик згадав про вплив Федерації в американських установах, як Інтернешенел Институт, Вор Чест, Американський Червоний Хрест і ін., де українці заступлені в Екзекутиві особою п. Панчука. Ніяка інша національна група такого заступництва в Дітройті не має, а в цім заслуга Федерації.

Із різних імпрез, які уладжувала Федерація, згадав предсідник про Шевченківське і Листопадове Свято, а з допомогової акції згадав про кампанію за фонди для А. Ч. Хреста і за збірку для Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету, для якого впродовж 8 місяців зібрано $15,000. По звіті інших урядовців приявні делеґати приняли з одушевленням до відома загальний звіт і висловили вотум довіря. Контрольна Комісія ствердила правильний фінансовий стан каси і орудування грішми. В касі остався білянс у висоті $807.77.

Змінено назву Федерації на таку: Федерація Американських Українців стейту Мишиґен. Її ціллю буде: Обєднати всі українські організації й товариства в стейті Мишиґен без різниці на релігійні й партійні переконання, як лише вони стоять на засаді американської демократії і як вони у відношенню до української народности стоять на засаді Незалежної Соборної України й Народоправної Уккраїнської Держави.

З ухвал важніші такі; Відсвяткувати 20-ту річницю існування хору „Думка" 6. жовтня 1946; вислати подяку пані президентовій Елінор Рузвелт за її оборону скитальців в О. О. Д.; відсвяткувати річницю Шевченка в березні. Тому, що не стало часу, багато справ залишено на чергові збори, а перевибрано уряд в такім складі: Почесний член адв. І. Панчук (одноголосно); предсідник: Олекса Штик; заступники: Іван Іванчук, Марія Ясінська; рек. секр.: Василь Цимбаліст; фін. секр.: Андрій Блащук. До контролі: Мих. Чемний, Микола Машталір, Йос. Крупка. Дирекція: Андрій Блущук, І. Чубка, І. Дячун, Вол. Дідик, Евфемія Гузар, Триг. Ясінський, Семен Кунька, Тома Кошіль, Василь Лазечко, Анна Левкут, Іван Панчук, Марія Прокопович, Еміль Пелех.

Предс. Ол. Штик візвав усіх делеґатів, щоб точно приходили на місячні зібрання Федерації і щоб усі делеґати допильнували переведення збірки на допомогу. Також через делеґатів видано зазив, щоб патріотичне членство і громадянство ставали членами Допомогового Комітету, даруючи місячно по $1 на українську допомогову акцію. Бажанням Федерації є дати приклад, як повинна йти допомогова акція для жертв в Европі. Закінчено гимном: „Ще не вмерла!".

В. Шанайда,
кореспондент Федерації.

—o—

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Замісць вінка покійному — складка на допомогову акцію.

Григорій Білецький згинув трагічною смертю у бою на Филипинах 19. лютого 1945. Родичі покійного є членами У. Н. Союзу, а мама теж є членицею Провидіння. У річницю смерти, 19. лютого 1946, відбулася поминальна Служба Божа по покійнім. Родичі запросили членів відділів обох наших організацій для віддання останньої прислуги покійному синови. По богослуженню запросили родичі гостей на поминки до свого дому. Тут промовив учасі гостини предс. 36 від. У. Н. Союзу про справу, за яку згинув покійник і за нього самого і попросив гостей вшанувати память покійника жертвою на добродійні цілі.

По $2 дали: родичі Василь і Христина Білецькі і Євдокія Кушлик, а по $1: І. Романів і та, що пише.

Разом з дрібними датками зібрано $10 і їх вислано до Комітеду в Філядельфії.

Євдокія Ґеруля.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ТАРЗАН, ч. 1363. Тінь загибелі.

Коли малпа Джако занюхала людську душу в колибі, де вона полишила малого Петруся, в она попала в лють.

З дикою завзятістю малпа вломила суху галузь з дерева.

Тимчасом у колибі Тарзан зближався до сплячої дитини.

Коли велитень лагідно заходився, щоб підняти маленьку дитинку, якась тінь впала поперек ліжка.